

Hara ngākau kino

د کرکي جرم

د مشورتي پاني خلاصه

د دي سند په اړه

دا د Te Aka Matua o te Ture لپاره د مشورتي پاني خلاصه ده | د کرکي جرمونو قانون په اړه د قانون کمیسیون بیاکننه ده چې د کرکي جرم د قانون په اړه معلومات وړاندې کوي او د هغو شیانو په اړه پوښتنې مطرح کوي چې مور به یې په خپله بیاکننه کې په پام کې نیسو.

د تسلیمې ترسره کول

مور غواړو ستاسو نظرونه واورو ستاسو نظر به له مور سره مرسته وکړي ترڅو د کرکي جرم د قانون په اړه حکومت ته خپلې سپارښتنې وړاندې کړو. مور ته د خپل نظر په راستولو سره کولای شئ څرگنده کړئ چې ستاسو نظر څه دی. تاسو اړ نه یاست چې په دې لنډیز کې ټولو پوښتنو ته ځواب ورکړئ. د نظر استول د 2025 کال د مارچ په 13 مه د مازدیگر په 5 بجې بندېږي. تاسو کولای شئ له لاندې لارو په استفادو سره خپل نظرونه واستوئ:

- زموږ له وېب پاني څخه د نظر استولو د فورمې ډکول:

<https://www.lawcom.govt.nz/our-work/hate-crime>

- مور ته په دې پته د برېښنالیک په استولو سره hate.crime@lawcom.govt.nz؛ یا

- مور ته په دې پته د لیک استولو له لارې: Hate crime, Law Commission, PO Box 2590,

Wellington 6140

که چېرې دا انتخابونه ستاسو لپاره د لاسرسي وړ نه وي یا که چېرې تاسو د نظر استولو په برخه کې مرستې ته اړتیا لرئ، نو مهرباني وکړئ له مور سره له لاندې لارو اړیکه ونیسئ.

- مور په دې پته برېښنالیک واستوئ hate.crime@lawcom.govt.nz؛

- یا په 0800 832 526 شمېره زنگ ووهئ.

- که تاسو کون یاست، د اورېدو ستونزه لرئ، کون یا ږوند یاست، د خبرې کولو توان کمزوری دی، یا که تاسو ته خبرې کول گران وي، د نیوزیلینډ ریلی خدماتو څخه گټه واخلي. د ریلی خدماتو وېب وېبپاڼه

دلته ده: <https://www.nzrelay.co.nz/index>

ځینې کسان ممکن د نظر د ورکولو په وخت کې احساساتي یا خواشینی شي. که تاسو غواړئ خپل نظر ورکړئ، نو کېدای شي تاسو د مرستې لپاره د یو ملاتړي کس چمتو ساتلو ترتیبول وغواړئ. که تاسو خواشینی یا خپه یاست، کولای شئ 1737 ته زنگ ووهئ یا پیغام واستوئ. دا یو وړیا مرسته کونکی خدمت دی چې هر وخت 24 ساعته شتون لري. تاسو به د روزل شوي مشاور سره د خبرو یا پیغام د تبادلې موقع ترلاسه کړئ. دا خدمت د Whakarongorau Aotearoa له خوا وړاندې کېږي | د نیوزیلینډ د تېلي هېلت خدمات.

ستاسو د نظر سره څه کيږي؟

که تاسو مور ته خپل نظر راوليږئ، مور به:

- ستاسو نظر په خپله بياکتنه کې په پام کې ونيسو؛ او
 - ستاسو نظر به د خپلو رسمي اسنادو برخه وگرځوو.
- مور کېدای شي همدارنگه:

- ستاسو نظر ته په خپلو خپرونو کې مراجعه وکړو؛
- ستاسو نظر په خپله وېبپاڼه کې خپور کړو؛ او
- ستاسو سپارنه وکاروو ترڅو خپل کار په نورو بياکتنو کې خبر کړو.

د لا زياتو معلوماتو لپاره زموږ وېبپاڼه دلته وگورئ: <https://www.lawcom.govt.nz/have-your-say/making-a-submission/>

زموږ په وېبپاڼه يا خپرونو کې د سپارنو خپرونه

تاسو غوښتنه کولی شئ چې مور ستاسو نوم يا نور پېژندونکي معلومات ستاسو په نظر کې خپاره نه کړو تاسو کولی شئ دا هم وغواړئ چې مور نورې برخې خپري نه کړو (لکه هغه معلومات چې ستاسو په اړه حساس يا شخصي وي). که تاسو دا غوښتنه وکړئ، نو مور به دغه جزئيات يا د نظر برخې زموږ په وېبپاڼه يا خپرونو کې خپاره نه کړو. که تاسو دا ډول غوښتنه ونه کړئ، نو مور کېدای شي ستاسو بشپړ نظر يا يې کومه برخه خپره کړو.

د رسمي معلوماتو غوښتنې

د قانون کمیسیون لخوا ساتل شوي معلومات د رسمي معلوماتو د 1982 کال د قانون تابع دي. که له مور څخه د داسې معلوماتو غوښتنه وشي چې ستاسو نظر پکې شامل وي، مور بايد د هغې خپرولو په اړه غور وکړو. په دې ارزونه کې چې آیا مور اړ يو ستاسو نظر خپور کړو، مور به ستاسو هر ډول غوښتنه په پام کې ونيسو چې د معلوماتو په وېبپاڼه يا خپرونو کې د نه خپرولو غوښتنه کړې وي، او د دې غوښتنې هر دليل به په نظر کې نيسو. مور به هڅه هم وکړو چې له تاسو سره سلا مشوره وکړو.

د محرمیت قانون 2020

د قانون کمیسیون ته وړاندې شوي معلومات د محرمیت قانون 2020 تابع دي. ستاسو نظر کې ممکن شخصي معلومات شامل وي. تاسو حق لرئ چې خپل شخصي معلوماتو ته لاسرسی ولرئ او سم يې کړئ.

زموږ بياکتنه (1 څپرکي)

1. د قانون کمیسیون په Aotearoa نیوزیلینډ کې د کرکي جرمونو قانون بياکتنه کوي. د "کرکي جرم" داسې چلند دی چې:

- لا دمخه د نیوزیلینډ قانون په اساس جرم دی؛ او
 - د کرکي یا د بښمنی په نیت د یوې ډلې پر وړاندې ترسره کېږي، چې عام ځانگړتیاوې لري (لکه: نژاد، رنگ، ملیت، مذهب، جنس، جنسي پیژندنه، جنسي تمایل، عمر یا معلولیت).
2. د اوسني قانون په اساس، د کرکي جرم یا کرکي انگیزه د سزا پر وخت په پام کې نیول کېږي. د 2019 کال د مارچ په 15 نېټه په کرایسټچرچ کې پر مسجدونو (د مسلمانانو عبادت ځایونه) باندې د ترهگر برید د پلټنې شاهي کمیسیون د کرکي نوي جرمونو د رامنځته کولو سپارښتنه کړې ده. دا بياکتنه په دې غور کوي چې آیا په اوسني قانون کې ستونزې شته او که وي، څنگه دا قانون بڼه کېدای شي. په دې کې کېدای شي د کرکي نوي جرمونو رامنځته کول هم شامل وي، لکه څنگه چې شاهي کمیسیون سپارښتنه کړې. بياکتنه د کرکي وینا په پام کې نه نیسي.
3. د مشورتي سند او د دې لنډیز سند موخه له خلکو نظر اخیستل دي. موږ ته رسېدونکي نظرونه به له موږ سره د اصلاحاتو وړاندیزونو په جوړولو کې مرسته وکړي. وروسته په دې بياکتنه کې موږ پلان لرو چې له کارپوهانو سره د قانون د وړاندیز شویو بدلونونو په عملي والي خبرې وکړو. موږ پلان لرو چې په 2026 کال په منځ کې د عدليې وزیر ته راپور ورکړو.

(د کرکي جرم او د دې اغېزې (2 څپرکي)

4. د کرکي جرم د قرباني پر پیژندنې تمرکز کوي. ځینې خلک وايي په پیژندنې باندې دغه تمرکز د اضافي رواني زیان سبب کېږي — هم قرباني ته او هم د اغېزمنې ټولني نورو غړو ته، څوک چې بڼايي گواښل شوي یا په نښه شوي احساس وکړي. ځینې استدلال کوي چې د کرکي جرم پراخه ټولني ته هم زیان اړوي چې له امله یې خلک له یو بل سره د کم تړاو احساس کوي.
5. موږ په Aotearoa نیوزیلینډ کې د کرکي جرم په اړه ډېر معلومات نه لرو. له 2019 کال راهیسې، Ngā Pirihimana o Aotearoa | د نیوزیلینډ پولیسو د راپور شوي جرمونو په اړه معلومات راټول کړي، چې قرباني یا بل کس باور لري چې د کرکي انگیزه وه. په 2023 کال کې، 5019 د کرکي جرمونه راپور شوي وو (د ټولو راپور شویو جرمونو 0.9 سلنه). عام جرمونه ځورونه، د عامه نظم سرغړونې (لکه د بې نظمۍ چلند)، ټپي کولو په نیت کړنې، او د ملکیت زیان وو. هغه ځانگړتیاوې چې اکثره په نښه شوي نژاد یا قومیت و، ورپسې جنسي تمایل، دین او جنسي پیژندنه وه. له 2021 راهیسې، د راپور شویو کرکي جرمونو 14-18 سلنه هم د پلټنې لاندې راغلي چې پکې د یو شخص د تورولو لپاره کافي شواهد پیدا شوي او د پولیسو د اقدام پرېکړه شوې. له دې څخه شاوخوا نیمایي په محکمه کې محاکمه شوي.

پوښتنه 1: آیا تاسو غواړئ مور ته ووايي چې په Aotearoa نیوزیلینډ کې د څه د کرکي جرم پېښېږي او د هغې اغېزې؟

(مهم اصلاحات (3 څپرکي)

6. مور ځینې مهم ملاحظات پېژندلي دي چې مور سره به د دې په اړه فکر کولو کې مرسته وکړي چې آیا د قانون اصلاح ته اړتیا ده که نه. دا ملاحظات به مور سره د اصلاح لپاره د انتخابونو په ارزونه کې هم مرسته وکړي.

د دې اړتیا چې د کرکي جرم د نورو جرمونو په پرتله جدي ونيول شي

7. د کرکي جرم قوانین د نورو جرمونو په پرتله د کرکي جرم جدي نیسي. د دې لپاره دلایل له هغو مواردو سره تړاو لري چې آیا د قانون اصلاح ته اړتیا شته که نه. کېدای شي چې زموږ قانون د کرکي جرم په کافي اندازه جدي نه نیسي.

8. څلور عام دلایل دي چې ولې د کرکي جرم له نورو جرمونو څخه جدي ونيول شي:

- د کرکي جرم د نورو جرمونو په پرتله د اضافي ډولونو زیان اړوي؛
- د کرکي د جرم مجرمان د نورو مجرمانو په پرتله زیات ملامت گڼل کېږي؛
- قانون باید دا پیغام ورکړي چې د کرکي جرم یوه جدي غلطی ده؛ او
- د کرکي جرم ته سخته سزا ورکول به د دې سبب شي چې لږ خلک به دغه جرم ترسره کړي (که څه هم شواهد ښيي چې سخته سزا د خلکو د جرم مخه نه نیسي).

د نوو جرمونو جوړول کله مناسب دي؟

9. دا بیاکتته په دې غور کوي چې آیا نوي د کرکي جرمونه جوړ شي که نه. د حکومت لارښوونې وایي چې جنایي جرمونه باید یوازې په هغه صورت کې جوړ شي که چېرې ښه دلایل شتون ولري. هغه چلند چې لا دمخه جرم دی باید یوازې په هغه صورت کې نور هم جرم وگرځول شي که چېرې دا د یوې داسې اضافي موخې لپاره ترسره کېږي چې د اوسني قانون په واسطه نه وي ترلاسه شوي. جنایي سزا کولای شي د یو فرد پر ژوند او د دولت پر مالي بودیجه سخت اغېز وکړي.

Ngā tikanga

10. د قانون کمیسیون باید په خپلو وړاندیزونو کې te ao Māori (د Māori نړۍ) ته پام وکړي. په دې کې tikanga شاملېږي، چې د ارزښتونو او اصولو یو نظام دی چې په te ao Māori کې اړیکې کنټرولوي. tikanga ته په پام سره د قانون جوړولو یوه برخه په Aotearoa نیوزیلینډ کې د ښه قانون جوړونې یوه اصولي برخه ده.

11. زموږ څېړنه بښي چې tikanga کې د کرکي جرم يو معادل مفهوم نه درلود. خو موږ د کرکي جرم او tikanga مفاهيمو لکه kanga، hara او kōruhu ترمنځ ورته والی په پام کې نيولی.

- Hara هغه عمل ته ويل کېږي چې عدالت يا قانون ته زیان رسوي.
- Kanga او kōruhu دواړه جدي hara گڼل کېږي. Kanga د لفظي ناوړه چلند په توگه تشریح شوي دي، په دې کې د چا لپاره بښې کول هم شامل دي. Kōruhu د داسې عمل په توگه تشریح شوي دي چې زیان يا تاوان رسوي پرته له دې چې د پښیمانیتیا احساس ولري يا يو ښه دلیل ولري.

12. دا مفاهيم د دې وړاندیز کوي چې د کرکي جرم به د tikanga لاندې يوه جدي تېروتنه گڼل کېږي.

Te Tiriti o Waitangi | د Waitangi تړون

13. د Waitangi تړون په Aotearoa نیوزیلېنډ کې د حکومت د بنسټ برخه ده او باید د قانون د بدلون په اړه فکر کولو پر مهال په پام کې ونیول شي. زموږ لپاره يوه ستونزه دا ده چې څنگه په دې بیاکتنه کې د دولت د تړون مکلفیتونه عملي کړو، کوم چې يوازې د کرکي جرم قانون څېړي. موږ ستاسو نظرونو ته ښه راغلاست وایو.

14. د بېلگې په توگه، د دولت له مکلفیتونو څخه يوه دا ده چې د tino rangatiratanga کارولو ساتنه وکړي. دا دولت ته اړتیا لري چې Māori ته اجازه ورکړي چې خپلې چارې په داسې طریقو اداره کړي چې د دوی لپاره کار کوي. شاید داسې لارې وي چې د کرکي جرم په ځواب کې د Māori ټولنو د ښکیلتیا ښه کول ممکن وي. دولت هم مکلفیت لري چې د Māori او نورو نیوزیلینډیانو تر منځ د توپيرونو له منځه وړلو لپاره کار وکړي. Māori په جنایي عدلي نظام کې په ټولو کچو کې ډېر استازیتوب لري، په دې کې د کرکي جرم د تورنو په توگه هم شامل دي. د زیات جرمنو گڼلو خطر ښايي د کرکي ځانگړو جرمنو د رامنځته کولو پر وړاندې ودرېږي.

د بشري حقونو مکلفیتونه

15. د قانون اصلاحات باید د Aotearoa نیوزیلېنډ د بشري حقونو مکلفیتونو سره سم وي.
16. ځینې خلک فکر کوي چې د کرکي جرم قوانین د نړیوالو بشري حقونو د مکلفیتونو پوره کولو لپاره اړین دي. ښايي زموږ قانون لا دمخه دا مکلفیتونه پوره کړي وي، ځکه چې دا محکمو ته په سزا کې د کرکي انګېزې په پام کې نیولو ته اړتیا لري.
17. نور وايي چې د کرکي جرمنو قوانین د بشري حقونو سرغړونه کوي، لکه:

- د فکر ازادې (ځکه چې د کرکي جرمنو قوانین د مجرم انګېزې او عقیدې ته سزا ورکوي)؛
- د بیان او اتحاد ازادې (ځکه چې د مجرم خبرې يا د نورو خلکو سره اتحاد د کرکي د انګېزې د ثابتولو او د سزا د زیاتولو لپاره کارول کېدای شي)؛ او

- برابرې (ځکه چې د کرکي جرم له قربانيانو او مجرمانو سره د نورو جرمونو د قربانيانو او مجرمانو په پرتله په متفاوت ډول چلند کېږي).

18. د بنو دلایلو د شتون په صورت کې دا حقونه محدود کېدې شي. Te Kōti Pīra | د استیناف محکمې ویلي دي چې د Aotearoa نیوزیلینډ د کرکي جرم د قانون لخوا د نظر او بیان پر ازادې محدودیتونه جواز لري، ځکه چې د کرکي د جرم قانون مهمې موخې لري.

کومې ځانګړتیاوې باید د کرکي د جرم قوانینو لخوا خوندي شي؟

19. مور په دې اړه فکر کوو چې د Aotearoa نیوزیلینډ د کرکي د جرم قانون کوم ځانګړتیاوې خوندي کړي. دا به مور سره مرسته وکړي چې پرېکړه وکړو چې آیا په قانون کې بدلون راولو او دا بدلونونه به څنګه وي.

20. مور به اړتیا ولرو چې د لاندې مواردو په اړه فکر وکړو:

- څومره په جدیت سره د خلکو یوه ډله د کرکي جرم له امله اغېزمنه کېږي؛
- پر دې ډلې د دېمنې ډول څه دی؛ او
- آیا د کرکي د جرم قانون د جرمونو سره د مقابلي لپاره غوره لاره ده.

21. په نورو هیوادونو کې دا استدلال شوي دي چې آیا ځینې ځانګړتیاوې، لکه جنس، جنسیت او عمر، باید تر پوښښ لاندې ونیول شي که نه. د بېلګې په توګه، په دې اړه بېلابېل نظرونه شته چې آیا د بنځو او زرو خلکو پر وړاندې د جرمونو په اړه د اندېښنو د ځواب لپاره د کرکي د جرم قانون غوره لاره ده که نه.

22. د اوسني قانون په اساس، هر ډول "پایښت لرونکې عامه ځانګړتیا" خوندي دي. که مور فکر وکړو چې په Aotearoa نیوزیلینډ کې یوه نوي طریقه، لکه د کرکي ځانګړي جرمونه، معرفي شي، نو مور اړتیا لرو چې پرېکړه وکړو چې کومې ځانګړتیاوې باید خوندي شي. د کرکي جرم جرمونه یوازې ځانګړي ځانګړتیاوې خوندي کوي.

23. د دې لنډیز په پاڼې برخه کې به مور هغه ځانګړتیاوې چې د کرکي د جرم په قانون کې شاملې دي 'محفوظ' محفوظ شوي ځانګړتیاوې بولو.

پوښتنه 2: مور څنګه کولی شو په دې بیاکتنه کې د TeTiriti o Waitangi | د Waitangi تړون لاندې د تاج مکلفیتونه په ښه توګه وساتو؟

پوښتنه 3: کوم ځانګړتیاوې باید د کرکي د جرم قوانینو په واسطه خوندي شي؟ ولې؟

پوښتنه 4: تاسو د دې بیاکتنې لپاره د کلیدي اصالحاتو ملاحظاتو په اړه څه فکر کوئ؟

له کرکي جرم سره اوس په جنایي عدلي نظام کې څنگه چلند کېږي؟ (4 څپرکي)

اوسنی قانون

24. د اوسني قانون په اساس، محکمه د یو مجرم د سزا پر مهال د کرکي انگېزه په پام کې نیسي. د سزا ورکولو قانون وایي چې د سزا ورکولو محکمه باید د کرکي انگېزه په پام کې ونیسي که چېرې:

... مجرم جرم په بشپړ یا جزئي ډول د دېښمنۍ له مخې ترسره کړی وي د داسې خلکو پر وړاندې چې یوه پایښودونکي عامه ځانگړتیا لکه نژاد، رنگ، ملیت، دین، جنسي پیژندنه، جنسي تمایل، عمر یا معلولیت ولري؛ او

(i) دا دېښمني د عامې ځانگړتیا له امله وي؛ او

(ii) مجرم باور لري چې قرباني دغه ځانگړتیا لري... :

25. د کرکي انگېزه یو "تشديدوونکي فکتور" دی. دا په دې مانا ده چې دا کولای شي د سزا سختوالی زیات کړي، خو د جرم لپاره د اعظمي سزا کچه نه زیاتوي. دا د هر ډول جرم پر وړاندې د تطبیق وړ دی.

26. د کرکي د جرم تشديدوونکي فکتور د ډیرو فکتورونو څخه یو دی چې محکمه یې د مجرم د سزا پر مهال په پام کې نیسي. په نورو تشديدوونکو فکتورونو کې واقعي یا گواښ شوی تاوتریخوالي یا د وسلې کارول، په ځانگړي بربریت سره د جرم ترسره کول او د قرباني زیانمنتیا شاملېږي (د بېلگې په توگه، د دوی د عمر یا روغتیا له امله).

د کرکي جرم پیژندنل، ثبتول او څیړل

27. لکه څنگه چې پورته یادونه وشوه، اوس پولیس راپور شوي د کرکي جرمونه ثبتوي. پولیسو همدارنگه لارښود او روزنه جوړه کړي ترڅو پولیس افسران پوه کړي چې څنگه د کرکي جرم پیژندنه، ثبت او پلټنه وکړي. کله چې یو راپور شوی د کرکي جرم څېړل شوی وي، پولیس پرېکړه کوي چې څنگه ځواب ووايي. ځینې وختونه د جرم د محاکمه کولو لپاره کافي شواهد نه وي. ځینې وختونه بدیلونه، لکه خبرداری، ممکن مناسب وي.

د کرکي جرم محاکمه کول

28. د یوه شخص د جرم د محاکمه کولو پرېکړه یو څارنوال کوي. زیاتره د کرکي جرمونه د پولیسو څارنوالانو لخوا محاکمه کېږي. گڼ شمېر د کرکي جرمونه د دولت وکیلانو لخوا محاکمه کېږي. یو جرم یوازې هغه مهال محاکمه کېږي چې کافي شواهد موجود وي او عامه گټه یې تقاضا وکړي. تشديدوونکي فکتورونه (لکه د کرکي د مجرم انگېزه) ممکن په پام کې ونیول شي کله چې پرېکړه کېږي چې آیا عامه گټه محاکمه غواړي.

29. څارنوالان په پولیس افسرانو تکیه کوي ترڅو د کرکي د انگیزې شواهد برابر کړي. که کافي شواهد شتون ونه لري، د کرکي انگېزه ممکن په سزا کې مطرح نه شي.

د کرکي د جرمونو مجرمانو ته سزا ورکول

30. که تورن مجرم وبلل شي، محکمه مکلفه ده چې د سزا پر مهال د کرکي انگیزه د یوه تشدیدونکي فکتور په توګه په پام کې ونیسي. ځینې وختونه محکمه پرېکړه کوي چې جرم د کرکي په انگیزه ترسره شوی وي، د محکمې د شواهدو یا د څارنوال او تورن د موافقه شویو حقایقو له مخې. که تورن او څارنوال په پېښې شوي خبره موافق نه وي، څارنوال ممکن د نور شواهدو راوړلو ته اړ شي.

31. محکمو د کرکي جرم تشدیدونکي فکتور په پراخه توګه تفسیر کړی دی. دا به معمولاً هغه وخت پلي شي که مجرم د یوه عامې ځانګړتیا پر اساس د قرباني پر وړاندې د دښمنۍ بنودنه کړي وي. د بېلګې په توګه، محکمو د کرکي جرم تشدیدونکي فکتور پلي کړی دي چې جرم د جرم ترسره کولو پر مهال قرباني ته د نژادپالنې یا همجنسبازۍ ضد څرګندونې کړي وي.

32. په هغو محکمو پرېکړو کې چې مور موندلې، نژاد، رنگ یا ملیت د تشدیدونکي فکتور پلي کولو لپاره تر ټولو عام دلیلونه وو. دا پرېکړې پراخ جرمونه تر پوښښ لاندې نیسي، لکه وژنه، حمله، وېره اچونه، چاودېدونکو موادو ساتل او کارول، غلا او کور ماتول، د د نیوکې وړ څېرونو وېش، جنسي سرغړونه او ترهګریز اعمال.

د کرکي جرمونو د مجرمانو بیرته خپل حال ته راوستنه

33. Ara Poutama Aotearoa | د اصلاحاتو ریاست د مجرمانو لپاره د بیارغونې پروګرامونه برابروي. دغه پروګرامونه هڅه کوي چې هغه چلندونه او انگیزې بدلې کړي چې د جرم سبب ګرځېدلي. دا پروګرامونه عموماً یوازې هغو مجرمانو ته وړاندې کېږي چې د بیا جرم کولو منځنۍ یا لوړه کچه لري. که چېرې ګروپي پروګرامونه د یوه مجرم اړتیاوې نه پوره کوي، ممکن مجرم په انفرادي ډول د یو ارواه پوه سره وګوري.

34. د کرکي د جرمونو مجرمانو لپاره د بیارغونې ځانګړي پروګرامونه نشته. اصلاحاتو مور ته څرګنده کړه چې ممکن د کرکي جرمونو لپاره سزا لرونکي مجرمان دومره زیات نه وي چې یوځای واچول شي. همدارنګه څرګنده یې کړه چې موجوده پروګرامونه او انفرادي درملنه کولی شي د کرکي جرمونو د مجرمانو لپاره ګټورې کار وکړي.

35. که اصلاحاتو ته معلومه شي چې د یو کس جرم د کرکي په انگیزه ترسره شوی و، نو ښايي د هغوی لپاره په پروګرام کې د ګډون یا انفرادي درملنې چانس زیات کړي. خو اصلاحاتو ته تل نه ویل کېږي چې یو مجرم د کرکي جرم ترسره کړي دي. د منځنۍ یا لوړې کچې بیا جرم کولو خطر لرونکي مجرمانو لپاره، اصلاحاتو د محکمې د سزا یادښتونه لولي، چې په کې ممکن د کرکي انگیزې یادونه وي.

آیا په اوسني قانون کې ستونزې شته؟ (5 څپرکي)

داسې څرګندول چې د کرکي جرم یو جدي تېروتنه ده

36. ځینې خلک فکر کوي چې قانون باید پیغام ورکړي چې د کرکي جرم یوه جدي تېروتنه ده. د اوسني قانون په اساس، دا ښايي په لاندې ډول ترسره شي:

- قاضي په يوه محکمه کې يا په ليکلي سزا کې وايي چې جرم د کرکي جرم دی؛
 - رښنی د کرکي جرم په اړه راپور ورکوي؛ يا
 - مجرم ته يوه سخته سزا ورکول کيږي.
37. خو ځينې خلک ښايي فکر وکړي چې اوسنی قانون کافي نه دی چې عامو خلکو ته د کرکي جرم او د دې جدیت څرگند کړي. دا ځکه چې:

- د کرکي انگیزه د هغه جرم برخه نه ده چې شخص پرې تورن دی؛
- د سزا پرېکړې اړتیا نه لري چې ووايي چې آیا د کرکي انگیزه په پام کې نيول شوې او يا دا چې دې سزا څومره بدله کړي؛
- محکمه اړتیا نه لري چې د کرکي جرمونو لپاره سختې سزاوې وضع کړي؛ او
- د يوه جرم لپاره د اعظمي سزا کچه يوه ده که هغه د کرکي جرم وي يا نه.

د کرکي جرم راپور ورکولو ته هڅول

38. شاهي کمپسیون وموندله چې د کرکي جرم په اړه اکثراً پوليسو ته راپور نه ورکول کېږي.
39. ډېر داسې دلایل شته چې ولې يو څوک ښايي د کرکي جرم راپور نه کړي. د بېلگې په توگه، دوی ښايي:
- داسې فکر ونکړي چې د کرکي جرم دومره جدي دی چې پوليسو ته يې راپور ورکړي؛
 - نه پوهېږي چې مجرم څوک و؛ يا
 - د پوليسو په اړه منفي تجربې يا نظرونه لري چې دوی د راپور ورکولو څخه زړه توري کوي.
40. مور لېواله يو چې ولې خلک د کرکي جرم په اړه پوليسو ته راپور نه ورکوي او آیا دا چاره وروسته له هغه ښه شوي ده کله چې شاهي کمپسیون خپل راپور خپور کړ. د شاهي کمپسیون د څېړنې وروسته، پوليسو روزنه او لارښوونه معرفي کړل چې پوليس افسران ته وايي چې د کرکي جرم راپورونه جدي ونيسي.

ډاډ رامنځ ته کول چې په اړوندو قضيو کې د کرکي انگيزې ته رسيدگي کېږي

41. مور لېواله يو چې آیا پوليس په پرله پسې ډول د کرکي انگیزه پلټي او که نه او څارنوالان يې په سزا کې يادوي او که نه. د پوليسو لارښوونه او روزنه کې وروستي بدلونونه ښايي د کرکي جرمونو په اړه د دوی ځواب ښه کړي، خو ممکن لا ژر وي چې پوه شو.
42. يې په سزا کې يادوي او که نه. د پوليسو لارښوونه او روزنه کې وروستي بدلونونه ښايي د کرکي جرمونو په اړه د دوی ځواب ښه کړي، خو ممکن لا ژر وي چې پوه شو.

د کرکي جرمونو په اړه د معلوماتو راټولول

43. د اوسني قانون په اساس، د کرکي انگیزه د جرمونو برخه نه ده. دا ښايي د کرکي د راپور شوو جرمونو او د قضیو د پایلو په اړه د دقیقو معلوماتو راټولول ستونزمن کړي.
44. پولیسو د کرکي راپور شوو جرمونو د ثبتولو د ښه کولو لپاره عملي بدلونونه کړي او خلکو ته یې د معلوماتو خپرول پیل کړي. هر کال د کرکي راپور شوو جرمونو شمېر په پرله پسې ډول زیاتېږي.
45. تر اوسه هم د کرکي جرمونو د محاکمو په اړه معلوماتو کې تشه ده (لکه، آیا مجرم محکوم شوی او کومه سزا یې ترلاسه کړې) او آیا د سزا په وخت کې د کرکي انگیزه په پام کې نیول شوې ده.

د تشدیدونکو فکتورونو عملي کول

46. مور د کرکي جرم د تشدیدونکي فکتور د کلمو او د محکمې لخوا د دې پلي کولو په اړه درې ممکنه اندېښنې موندلې دي.
47. لومړی، تشدیدونکی فکتور هغه مهال پلي کېږي که مجرم په بشپړه یا جزوي توګه د دښمنۍ په انگیزه هڅول شوی وي. دښمني اړینه نه ده چې د جرم اصلي سبب وي. دا په دې مانا ده چې تشدیدونکی فکتور هغه وخت هم پلي کېدای شي چې کرکه د جرم لپاره یوازې یوه کوچنۍ وجه وي. خو مور د دې د پېښېدو هیڅ مثال ونه موند.
48. دویم، تشدیدونکی فکتور د هغو خلکو پر وړاندې په جرم کې پلي کېږي چې یوه "دوامداره عامه ځانګړتیا" لري. دا تل روښانه نه وي چې دا څه معنی لري. د بېلګې په توګه، جنس یو "دوامداره عامه ځانګړتیا" ښکاري، خو تشدیدونکی فکتور د ښځو پر وړاندې د دښمنۍ لپاره په ندرت سره پلي شوی دی. د دې په اړه روښنیا چې تشدیدونکی فکتور باید کومو ځانګړتیاوو باندې پلي شي ښايي د خلکو داسې پرېکړې رامنځته کړي چې دوی یې تمه نه لري. د بېلګې په توګه، په نیو ساؤت ویلز کې یو ورته تشدیدونکی فکتور د هغو خلکو ساتنې لپاره کارول شوی چې د ماشومانو جنسي مجرمین بلل شوي دي.
49. درېم، تشدیدونکی فکتور هغه وخت پلي کېږي چې مجرم باور لري چې قرباني یوه ساتل شوی ځانګړتیا لري. د بېلګې په توګه، دا به پلي نشي که یو مجرم په عامه ملکیت باندې د کرکي څرګندونې لیکلې پرته له دې چې یوه شي یا د دې پروا ولري چې مالک یې څوک دی.

د مجرماتو د بیارغونې د اړتیاوو ارزونه کول

50. ځکه چې د کرکي انگیزه د یو شخص په محکومیت کې نه ثبتېږي، شاهي کمېسیون فکر کاوه چې د بیارغونې د ملاتړ اړتیا له پامه غورځول کېدې شي. اصلاحاتو دا کم احتمال وباله چې دا به یوه لویه مسئله وي. د بیارغونې ملاتړ زیاتره د منځنۍ او لوړې کچې خطر لرونکو مجرمانو ته وړاندې کېږي، او اصلاحات باید پوه شي چې آیا دغه مجرمان د کرکي په انگیزه هڅول شوي وي، ځکه دا د دوی د سزا یادښتونه او د محکمې نور معلومات لولي.

51. په هر صورت، د کرکي جرم لپاره ځینې مجرمان چې د تپتې کچې خطر لري ممکن د بیا رغونې ملاتړ له پامه وغورځېږي. کېدای شي داسې قضیې هم وي چې د یوه مجرم د کرکي انگیزه د محکمې د سزا په یادښتونو کې روښانه نه وي. دا د اصلاحاتو لپاره ډېر ستونزمن جوړیدای شي چې وویي چې یو د منځنۍ یا لوړې کچې مجرم د کرکي په انگیزه هڅول شوی و (که څه هم دا بنایي د ارزونې او درملنې پر مهال څرگند شي).

5 پوښتنه: ایا تاسو فکر کوئ چې د Aotearoa نیوزیلینډ اوسنی د کرکي جرم قانون څنگه کار کوي او ستونزې پکې شته؟ که داسې وي، نو هغه ستونزې څه دي؟

د اصلاحاتو انتخابونو ته عمومي کتنه (6 څپرکي)

52. درې هغه اصلي قانوني موډلونه چې په بهر کې د کرکي جرم ته سره د معامله کولو لپاره کارول کېږي:
- د سزا تشدیدوونکي ماډل (اوس په Aotearoa نیوزیلینډ کې کارول کېږي)؛
 - ځانگړي د کرکي جرمونه (د شاهي کمپسیون لخوا توصیه شوی)؛ او
 - د سکاټلینډ گډ موډل، چې د سزا تشدیدوونکي موډل او د جرمونو ځینې اړخونه یوځای کوي.
53. که موږ پرېکړه وکړو چې په اوسني قانون کې ستونزې شته، نو دا کېدای شي له لاندې لارو څخه په استفادې ترسره شي:
- د قانون یا عملیاتي کړنو په بدلون سره د سزا د تشدیدوونکي موډل د بڼه کولو له لارې حل شي؛ یا
 - د نوي قانوني موډل په منلو سره
54. نوې جرمونه باید یوازې هغه وخت رامنځته شي که بڼه دلایل موجود وي او که دوی هغه څه ترلاسه کړي چې اوسنی قانون یې نه شي کولی. دا په دې مانا ده چې بنایي غوره وي چې د سزا د زیاتوالي ماډل د بڼه کولو له لارې د اوسني قانون ستونزې حل کړو. که داسې ستونزې وي چې په دې توگه نشي حل کېدای، نو یو بل قانوني ماډل په پام کې نیول کېدای شي. موږ د دې دواړو انتخابونو په اړه په دغه لنډیز یا خلاصه کې وروسته ستاسو د نظر غوښتنه کوو.
55. موږ په لاندې جدول کې د کرکي جرم لپاره د درې اصلي قانوني موډلونو ځینې مهمې ځانگړتیاوې پرتله کوو.

قانوني موډلونه د کرکي جرم سره د معامله کولو په اړه دی			
د سکاټلینډ گډ ماډل	ځانگړي جرمونه	د سزا زیاتول	
ټول جرمونه	یوازې ځانگړي جرمونه	ټول جرمونه	کوم جرمونه تر پوښښ لاندې نیول کېږي؟
یوازې ځانگړي	یوازې ځانگړي	هره دوامداره گډه ځانگړتیا	کوم ځانگړتیاوې خوندي

د ځانگړتياوې	ځانگړتياوې	ځانگړتياوې	دي؟
هو	هو	نه	آيا د کرکي انگيزه د قضاوت برخه کې ثبت کېږي؟
نه	هو	نه	آيا د کرکي جرم لپاره لوړه اعظمي سزا شته؟
سکاټلنډ	اسټراليا (لويديځ اسټراليا او کوينزلينډ)، انگلستان او ويلز (د سزا زياتوالي سره)	نيوزيلينډ، اسټراليا (نوی سويلي ويلز، ويکتوريا، سويلي اسټراليا، تسمانيا او شمالي سيمه)، انگلستان او ويلز (د ځانگړو جرمونو سره)، کاناډا، شمالي ايرلينډ	دغه ماډل دا مهال چېرې کارول کېږي؟

د اوسني قانوني موډل بڼه کول (7 څپرکي)

56. هغه قانوني موډل چې اوس د کرکي جرمونو سره د معاملې کولو لپاره په نيوزيلينډ کې کارول کېږي د سزا د زياتوالي موډل بلل کېږي. د دې ماډل له مخې، د مجرم د کرکي انگيزه د دوی په سزا کې د زياتوالي فاکتور په توګه په پام کې نيول کېږي. د کرکي انگيزه د جرم برخه نه ده، او د جرم اعظمي سزا نه بدليږي.

د سزا زياتوالي موډل د ساتلو ګټې

57. د سزا زياتوالي موډل د نورو قانوني موډلونو په پرتله ډيرې ګټې لري. د بېلګې په توګه:

- دا په ټولو جرمونو او دوامداره ګډو ځانگړتياوو باندې تطبيق کېږي؛
- د کرکي انگيزه په موردی ډول د جدیت له مخې ارزول کېږي؛
- دا د محکمو وخت او لګښتونو په لحاظ زيات اغيزناک دی، ځکه د کرکي انگيزه اړتيا نلري چې په محاکمه کې ثابت شي او اکثراً پرې بحث نه کېږي؛ او
- د اوسني قانوني ماډل ساتل به د پراخو قانوني اصلاحاتو لګښت او ابهام څخه مخنيوی وکړي.

د سزا زياتوالي موډل د بڼه کولو لارې

58. دا داسې لارې کېدای شي چې موجوده قانوني موډل له بدلون پرته بڼه کړي. مور غواړو پوه شو چې تاسو په دې اړه څه فکر کوئ. مور لاندې ځينې انخابونه لټوو.

داسي څرگندول چې د کرکي جرم يو جدي تېروتنه ده

59. که موجوده قانون د کرکي جرم د جدي بنودلو کې کافي نه وي، ځيني لارې چې دا حل کړي، کيدی شي په دې کې شامل وي:

- د قضاوت قاضيانو ته اړتيا چې په عامه او د رسنيو د حضور سره د محکمي په استماعيه کې وويي چې جرم د کرکي جرم و؛
- د قضاوت قاضيانو ته اړتيا چې تشریح کړي څنگه د مجرم د کرکي انگيزه د دوي په سزا باندې اغيزه وکړه؛
- د موجوده جرمونو د اعظمي سزا بياکتنه ترڅو داد ترلاسه شي چې دوی دومره لور دي چې د مجرم د کرکي انگيزه پکې شامله شي.

د کرکي جرم راپور ورکولو ته هڅول

60. که چېرې د کرکي جرم راپور ورکولو کې خنډونه وي، د قانوني موډل بدلون ممکن د دې حل لپاره غوره لار نه وي. نور انتخابونه بنايي په لاندې ډول وي:

- د عامه پوهاوي کمپاين؛
- د راپور ورکولو د بدیلو لارو معرفي کول، لکه ټولنيز خدمات چې د قربانيانو او نورو په استازيتوب د کرکي جرم راپور ورکولی شي.

د کرکي جرم محاکمه کول

61. که چېرې د کرکي انگيزه د قاضيانو لخوا په منظم ډول په سزا کې په پام کې نه نيول کېږي، ځيني انتخابونه د دې لپاره کيدی شي په لاندې ډول شتون ولري:

- د دولت وکیلانو ته د کرکي جرمونو په اړه مشورې ورکول، لکه هغه لارښوونې چې مخکې د پوليسو څارنوالانو ته ورکړل شوي.
- د محکمي په سيستم کې د کرکي جرمونو قضیې په نښه کول. له څارنوالانو څخه غوښتنه کېدی شي چې آیا د تورن په وړاندې تور د نفرت جرم دي. يوه نښه کولی شي قاضيانو ته دا مشوره ورکړي چې د سزا پر مهال او نورو اړوندو وختونو کې د کرکي انگيزې په اړه فکر وکړي (د بېلگې په توگه کله چې پرېکړه کوي چې آیا مدعی عليه ته ضمانت ورکړي او که نه).

د کرکي جرمونو د عدلي تعقيب د پایلې په اړه د معلوماتو بڼه کول

62. که چېرې د کرکي جرم قضیې د محکمي په سيستم کې په نښه شوي وي (لکه پورته يادونه وشوه)، محکمه کولی شي د دې قضیو په اړه معلومات له پوليسو سره شریک کړي. دا کولی شي له پوليسو سره مرسته وکړي چې څومره ځله څارنوالان د سزا پر مهال د کرکي انگيزه راپورته کوي او د کرکي جرمونو د عدلي تعقيب پایله تعقيب کړي.

د کرکي جرم د زیاتولو فکتور پلي کول

63. که چېرې د کرکي جرم د زیاتولو فکتور د پلي کولو په اړه اندیښنې وي، شاید د فکتور د متن د بدلون له لارې د دې حل ممکن وي. د بېلگې په توګه:

- که چېرې دا اندیښنه شتون ولري چې د زیاتولو فکتور شاید په داسې حال کې تطبیق شي چې کرکه یوازې د جرم لپاره یو کوچنی دلیل وي، دا تر هغې تغیر موندلی شي ترڅو کرکه د مجرم په انگیزه کې مهمه برخه وي.
- که چېرې دا اندیښنه شتون ولري چې کومې ځانګړتیاوې د زیاتوالي د کوم فکتور لخوا خوندي دي، فکتور د دې لپاره تغیر موندلی شي ترڅو یوازې په لیست شوي ځانګړتیاوو باندې تطبیق شي، د هر "دوامداره ګډې ځانګړتیا" پر ځای. یو بل انتخاب د خوندي ځانګړتیاوو د مثالونو لیست بدلول دي.
- که چېرې د زیاتوالي فکتور یوازې په هغه ځای کې پلي کيږي چې مجرم باور لري چې قرباني د خوندي ځانګړتیا لرونکي دي، نو دا اړتیا لیری کیدی شي.

د کرکي جرمونو د مجرماتو بیرته خپل حال ته راوستنه

64. که چېرې د مجرمینو د بیا رغونې اړتیاوې په سم ډول نه پیژندل کيږي، د هر کرکي جرم نښه چې د محکمې په سیستم کې معرفي شوې وي، له اصلاحاتو سره شریکېدی شي. اصلاحات به بیا د کرکي جرمونو د محکومیتونو په اړه خبر ترلاسه کړي.

6 پوښتنه: که چېرې د Aotearoa نیوزیلینډ د کرکي جرم قانون د کار کولو څرنګوالي په اړه ستونزې شتون ولري، آیا دوی د اوسني قانوني موډل (د جزا زیاتوالي) ساتلو پرمهال حل کیدی شي؟ که داسې وي، نو څنګه؟

د کرکي جرم د حل لپاره نور قانوني موډلونه (8 څپرکي)

65. که چېرې مور فیصله وکړو چې د سزا زیاتوالي موډل کې داسې ستونزې شته چې په اسانه توګه نشي حل کېدای، مور کیدی شي د قانوني موډل بدلون وړاندیز وکړو. مور د دوه نورو قانوني ماډلونو په اړه فیډبیک غواړو چې په بهر کې د کرکي جرم د حل لپاره کارول شوي دي (کوم چې کیدی شي یوازې یا د سزا له زیاتوالي سره یوځای هم پلي شي):

- ځانګړي د کرکي جرمونه (د شاهي کمېسیون لخوا توصیه شوي)؛ او
- د سکاټلینډ ګډ موډل، چې د سزا زاتوالي موډل او د جرمونو ځینې اړخونه یوځای کوي.

ځانگړي د کرکي جرمونه

66. د دې موډل له مخې، د کرکي انگیزه د هغه جرم برخه ده چې یو شخص په کې تورن کیږي. دا باید په محکمه کې په څرگنده توګه ثابته شي (مګر دا چې مدعی علیه د جرم منلو نه علاوه غوښتنه وکړي). که مدعی علیه محکوم شي، باید د محکمي د سزا یادښتونو او هر ډول رسنیز راپور څخه روښانه وي چې جرم د کرکي جرم و، ځکه د کرکي انگیزه د جرم برخه ده. د کرکي انگیزه هم د مجرم په جنایي سوابقو کې ثبت کیږي.

کوم جرمونه باید تر پوښښ لاندې وي؟

67. د کرکي جرمونه عموماً د موجوده جرمونو پر اساس وي (لکه برید). دې موجوده جرمونو ته د "بنسټیز جرم" نوم ورکول کیږي. د کرکي جرم د بنسټیز جرم سره یو شان دی پرته لدې چې څارنوالي باید هم د کرکي انگیزه د مجرم لخوا وښيي. د کرکي جرمونو لپاره اعظمي سزا د بنسټیز جرم په پرتله لوړه ده.

68. جرمونه باید په کافي اندازه ځانگړي وي، ترڅو خلکو ته روښانه وي چې کوم چلند منع دی. هر جرم باید خپله اعظمي سزا ولري. له همدې امله، کرکي جرمونه یوازې د بنسټیزو جرمونو او خوندي ځانگړتیاوو یوه محدوده شمیره تر پوښښ لاندې نیسي.

69. که چېرې مور د ځانگړو کرکي جرمونو معرفي کولو وړاندیز وکړو، مور باید په پام کې ونیسو چې دا په کوم جرمونو باندې تطبیق شي. ځینې هغه شیان چې شاید مور ورته پام وکړو عبارت دي له:

- څو ځله یو بنسټیز جرم د کرکي انگیزه وي؛ او
- آیا د بنسټیز جرم اعظمي سزا دمخه کافي لوړه ده ترڅو د کرکي جرمونه مجازات کړي.

70. شاهي کمیسیون د سپکاوي چلند یا ژبي، عمدې زیان رسول، ډارول، برید، اور اچونه او قصدي زیان لپاره د کرکي جرمونو سپارښتنه وکړه. مګر، دا به ټول د کرکي جرمونه تر پوښښ لاندې نه نیسي. د بیلګې په توګه، په Aotearoa نیوزیلینډ کې غلا او د چاودیدونکو موادو کارول یا ساتل د کرکي جرمونه دي.

7 پوښتنه: که چېرې د کرکي ځانگړي جرمونه تصویب شي، کوم جرمونه باید تر پوښښ لاندې ونیول شي؟
ولی؟

گټې او زیانونه

71. ځانگړي د کرکي جرمونه ممکن د سزا زیاتوالي موډل په پرتله ځینې گټې ولري. د بېلگې په توگه، دوی بنایي:

- یو قوي پیغام ورکړي چې د کرکي جرم جدي دی؛
- د کرکي جرم د ثبت او څارني بڼه کول؛
- پدې معنی چې ډیر جرمونه د کرکي جرمونو په توگه څیړل کيږي او محاکمه کيږي؛
- د کرکي جرم د زیان د پوهاوي د زیاتولو له لارې د خلکو نظرونه بدل کړي؛
- چې د مدعی علیه لپاره عادلانه وي، ځکه د کرکي انگیزه باید په محکمه کې په څرگنده توگه ثابته شي (مگر دا چې مدعی علیه د جرم منلو نه علاوه غوښتنه وکړي).

72. ځانگړي د کرکي جرمونه بنایي همدارنگه ځینې زیانونه هم ولري. د بېلگې په توگه:

- دوی ټول د کرکي جرمونه تر پوښښ لاندې نه نیسي. ځینې خلک بنایي فکر وکړي چې دا نامناسبه ده.
- دا د جنایي محاکمو اوږدېدو، بېچلتیا او زیات لگښت لامل کېدی شي. بنایي تورن کسان لږ چمتو وي چې خپل جرم ومني. څارنوال باید په محاکمه کې د کرکي انگیزه ثابته کړي، چې دا ممکن د قربانیانو او نورو شاهدانو څخه د زیاتو شواهدو اړتیا ولري.
- په ځینو قضیو کې د کرکي انگیزه ناپېژندلې پاتې کېدی شي. د بېلگې په توگه، څارنوالان کېدای شي تورن کس د اصلي جرم په تور تورن کړي، نه د کرکي جرم په تور، ځکه چې تورن کس د اصلي جرم په اړه خپل جرم مني.
- د کرکي انگیزه د سزا زیاتوالي د نورو فکتورونو په پرتله جدي گڼل کيږي (لکه جدي ظلم یا د قرباني زیان منونکي حالت).
- د مجرمینو د انگیزې پر اساس په شدید ډول مجازات کول کېدای شي د فکر او بیان د آزادۍ حقونو ته زیان ورسوي. د شکمنو کسانو نظرونه او عقاید څېړل ممکن د بیان پر آزادي اغېزه ولري.
- د کرکي جرمونه بنایي د لږکیو او ټیټو ټولنیزو-اقتصادي ډلو په وړاندې په نامناسب ډول عملي شي (په ځانگړې توگه Māori، چې د جنایي عدالت په سیستم کې، د کرکي د جرمونو په گډون، ډېر استازیتوب لري).

د سکاټلنډ گډ موډل

73. دې موډل له مخې، هر ډول جرم د "د کرکي تشدید" په توگه پیژندل کېدی شي. څارنوال باید ووايي چې جرم د

کرکي له امله زیات شوی و کله چې پر تورن تور پورې کېږي، او دا زیاتوالی باید په محاکمه کې ثابت شي

(مگر که تورن خپله گناه ومني). د کرکي انگېزه هغه وخت په پام کې نیول کېږي کله چې مجرم ته سزا ورکول کېږي، خو د جرم لپاره اعظمي جزا نه بدلېږي. محکومیتونه څرگندوي چې جرم د کرکي جرم و.

74. د ځانگړي جرم موډل په څېر، د سکاټلینډ گډ موډل یوازې په ټاکل شوو خوندي ځانگړتیاوو باندې تطبیق کېږي.

75. د سکاټلینډ گډ موډل د ځانگړو جرمونو په څېر ورته گټې او زیانونه لري. اصلي توپيرونه داسې دي چې دا:

- د کرکي جرمونو لپاره اعظمي جزاگانې نه زیاتوي (نو ځانگړي جرمونه بنایي د کرکي جرم جدي بنودلو لپاره غوره وي).
- ډېری کرکي جرمونه تر پوښن لاندې نیسي، ځکه چې دا په هر جرم تطبیقېږي؛
- اسانه ده، ځکه چې ډېر د کرکي جلا جرمونه نه رامنځته کوي.

76. سکاټلینډ د گډ ماډل یو احتمالي انتقاد دا دی چې بنایي دا ارزښت ونه لري چې څارنوالان په محاکمه کې د کرکي انگېزه ثابته کړي، ځکه د کرکي تشدید جرم لپاره اعظمي جزا د غیر تشدید جرم په څېر ده.

8 پوښتنه: آیا یو مختلف قانوني موډل، لکه د کرکي د جرم ځانگړي جرمونه یا د سکاټلینډ گډ موډل باید په Aotearoa نیوزیلینډ کې معرفي شي؟ ولې او ولې نه؟

که چېرې نوی قانوني موډل رامنځ ته شي، آیا د جزا ورکولو زیاتوالي موډل باید وساتل شي؟

77. دواړه ځانگړي جرم او سکاټلینډ گډ موډلونه د سزا د زیاتوالي ماډل سره کارول کېدی شي. که چېرې نوی قانوني موډل تصویب شي، مور غواړو پوه شو چې آیا د جزا ورکولو اوسنی موډل دې هم وساتل شي او که نه.

78. د جزا له زیاتوالي موډل سره له نوي موډل څخه د استفادې گټې دا دي چې:

- د ځانگړي جرم یا د سکاټلینډ ترکیبي موډل به لا هم د تطبیق وړ وي؛ او
- د جزا زیاتوالي به هغه د کرکي جرمونه تر پوښن لاندې ونیسي چې د نوي ماډل تر پوښن لاندې نه وي.

79. د جزا له زیاتوالي موډل سره له نوي موډل څخه د استفادې زیانونه دا دي چې دا به قانون ډېر پېچلی کړي. باید داسې قوانین شتون ولري چې کله به د جزا زیاتوالي تطبیق کېږي. د بېلگې په توگه، آیا دا به په هغه صورت کې تطبیق کېږي کله چې څارنول مدعي علیه د کرکي جرم باندې تورن کړي او داسې پرېکړه ونکړي؟

9 پوښتنه: که چېرې د کرکي ځانگړي جرمونه یا د سکاټلینډ گډ موډل معرفي شي، آیا د جزا د زیاتوالي موډل هم باید وساتل شي؟